

eddig szokás, azaz a tizedszedők minden féltől a bejegyzéskor 25 krajczárt kapnak. A kiváltságos felekre nézve a szerződés 6. pontja ezt mondja: „Vineas fiscales, cum earum Vataffis, apes in filias, pagum Herla, officiales omnes cameraticos, et Vataffos Plajasonum, item etiam Zingaros in compagna auri lotorum comprehensos, ab his decimis exemptos sibi fiscus sua de jurisdictione reservat; sicut pariter monasteria utriusque sexus, et boerones dignioris gradus pro hoc anno exempti sunt.“ A tized beszédéről szóló lajstromokat a szerződő felek kötelesek az inspektornak átadni; ha át nem adják, 1000 oroszlán tallér büntetést fizetnek. A szerződés kelt Krajovában, 1720. július 31-én.

Az alsódunai halászatot szintén ez időben adták bérbe. A bérlet kihirdetésekor összejöttek az előkelőbb bojárak; csak maga a bang volt távol; de mivel a bang semmi kifogást sem tett az árlejtés ellen, Procop hamar megegyezett az ajánlkozó bulgárokkal. Az 1720. július 4-én Andreninich Lila és Bálacz kapitánynyal kötött szerződés szerint nevezettek és társaik egy évre és négy óra kizárólagos jogot nyernek a dunai árterületek vagy tavak (antiquo more tempore principum Wallachiae usitato) és a Duna folyam halászására. A bérlők a nevezett időre 5000 frtot fizetnek, s a bérlet lejártakor az összes bevételéről rendes kimutatást kötelesek beterjeszteni. A jelen szerződés nem sérti a szerzetes rendek halászati kiváltságait.¹⁾

Amint a két szerződésből láthatjuk, a kamarai inspektornak egyúttal csak az volt a célja, hogy megtudja, mennyi jövedelmet hajt a desmarit, a tutunerit és a halászati jog. Ezért kötött mind a két féllel rövid lejáratú szerződést.

Dr. Takáts Sándor.

Spanyolok telepítése Pancsovára. Az udvari kamara 1735. nov. 14-én elhatározta, hogy a Bécsben és másutt kóborló, hasznavehetetlen spanyolokat Pancsovára telepíti, s ott munkára kényszeríti. Évi fizetésül minden férfinak 5 frt-ot, az asszonyoknak 2 frt-ot, a gyermekeknek pedig egy forintot rendelt. A temesvári administrationnak pedig meghagyta, hogy a spanyolokat tehetségük szerint alkalmazza, hogy a reájuk fordított költségek megtérüljenek. A gyermekeket vagy taníttassa, vagy iparra és földművelésre adja. Minden Pancsovára szállítandó spanyol bizonyos évi segítséget kap. Ez a segítség összesen évi 2586 frt-ot tesz ki. Az udvari kamara reményli, hogy ez a kiadás rövid idő alatt megtérül. A segítségen kívül a spanyolok 266 frt-nyi adósságát is kifizették. A spanyolok Pancsovára való szállítását Hueber József (Transport-Commisari) élelmezési tisztre bízták, s neki 3 frt napi bért utalványoztak. Miután az udvari kamara eme határozatát a király mindenben jóváhagyta („placet in toto, Carolus“), megkezdődött az utazás. Összesen hetvennégy spanyolt (néhány olasz-szal egyetemben) küldtek Pancsovára. Ezek közül Munocz József (madridi) pap kötelezte magát, hogy a szolgáltatandó misék felét ő felsége lelke üdvéért fogja mondani; ennek fejében ő havi

¹⁾ Köz. pénz. levélt. Hung. 1720.

12 frt 30 kr. fizetést kapott. A spanyolok között volt G. Toledo di Calcogni öt gyermekével, kiről Hueber megjegyzi, hogy igen nagy családból való. Továbbá Didaco Serano (Aragoniából), Antonio Esbri (Valenziából), Domenico Via (Catalóniából), Gio Battista Perez (Catalóniából), Pietro Oliva (Barcellonaból), Gio. Granada (Leonból), Gieron Formosa (Catalóniából), A. Maria Mugica (Orbitello-ból), Angola Baquer (Barcellonaból), Anna Rodunda (?), Rosa Salazar (Aragoniából), Ant. Masarias (Aragoniából), Th. Peres (Catalóniából), I. Rodriguez (Bécsből) stb. Mindezekről azt írja Hueber 1735. decz. 7-én Pancsováról, hogy legnagyobb részt semmi hivatásuk sincs, és semmihöz sem értenek. Azaz kósza csavargó nép volt ez, mely jobbára koldulásból élt Bécsben. Az asszonyokról már több jót mond Hueber; ezek jobbára értettek a himzéshez, szövéshez s más női munkához. Csak Pietro Oliváról és feleségéről jegyzi meg, hogy reggeltől estig isznak („Das Weib lieber als der Mann“). Egy másik öt gyermekes asszonyról Euquet Katalinról azt írja Hueber, hogy fizetését mind elissza.¹⁾ Egy szóval elmondhatjuk, hogy Pancsova vajmi keveset nyert e dologtalan néppel, melyet éppen a sok alkalmatlanság miatt kellett Bécsből eltávolítani. Évi 2586 frt fejében jóra való munkás népet is kaphattak volna.^{2—3)}

Dr. Takáts Sándor.

1) Übergabs-Liste über die zu folge Ihre Röm. Kay. May. allergnädigsten Resolution durch mich nacher Pancsova abgeföhnte Spänische Familien.

2) Közös pénzügyi levéltár, Hungarica 1735. decz. Referat von der Hofkammer.

3) Érdekes, hogy még az 1900. évi népszámlálás idejében is találtak Pancsován spanyol anyanyelvű egyéneket az ezen törvényhatóságnál kimutatott 105 egyéb anyanyelvű között. (Lásd A Magyar Korona Országainak 1900. évi népszámlálása. I. Budapest 1902.—370. lap.) Szerk.